

SLUŽBA SLOVA

1/2022

Rozhovor

Kto by nepočul o Biblickej škole v Martine? Toto slovné spojenie sa za desiatky rokov svojej existencie stalo v evanjelickej cirkvi pojmom. A rovnako sa stalo pojmom meno, ktoré je s touto inštitúciou nerozlučne spojené: meno Bohdan Hroboň. Je synom evanjelického farára a dnes riaditeľom Centra kresťanského vzdelávania – inštitúcie, do ktorej vyrástla niekdajšia Biblická škola.

Doc. Ing. Bohdan Hroboň, PhD. M.A prijal naše pozvanie a poskytol nám rozhovor, ktorý Vám prinášame.

Brat Hroboň, Vaše meno je nerozlučne spojené s menom Vášho už zosnulého otecka, brata farára Bohdana Hroboňa, ako aj s menom brata biskupa ZD Jána Hroboňa. O Vašom duchovnom zázemí teda nemôže byť žiadnych pochyb. Predsa však poodhalte na chvíľu závoj svojho života a prezradte nám, aké to je vyrastať v rodine brata farára Hroboňa. Bola Vaša duchovná cesta taká úplne priamočiara, ako by sa nám to mohlo zdať, alebo ste aj Vy narážali vo svojom duchovnom živote na otázky, pochybnosti či problémy, ktoré mali tendenciu Vás zdržať alebo priamo presmerovať?

Priznávam, že moja duchovná cesta bola všetko len nie priamočiara. Rebelskú povahu som asi dostal do vienka, lebo už zo škôlky ma po pár dňoch poslali domov, že sa so mnou „nedá“. Na základnej škole mi často hrozila dvojka zo správania a zo stredoškolského internátu som si po čase musel hľadať privát. Príliš ľahko som sa nechal vyprovokovať do bitky a syn farára bol vo vtedajšej spoločnosti častým terčom provokácií. Na druhej strane, Bibliu som si čítal odkedy som čítať vedel, zvyčajne celú za rok. Víkendy a prázdniny som žil kresťanskými aktivitami ako bohoslužby, besiedka, mládež, spevokol, kapela, tábory... Vieru v Boha som si od malička uvedomoval a hlásil sa k nej. Obrátil som sa niekoľkokrát, občas aj o 360 stupňov. 😊 Vyrastať v skutočne zbožnej a úprimne veriacej rodine malo pre mňa – často márnотratného či strateného syna – jednu obrovskú výhodu: vždy som vedel, kde je môj domov a že sa tam môžem za každých okolností vrátiť k milujúcemu Otcovi. To nám rodičia nielen hovorili, ale hlavne pre nás taký domov modelovali. Napriek tomuto vynikajúcemu duchovnému zázemiu som sa začal vedome a trvale radovať z Božej milosti, až keď som ako 34-ročný porovnával diela Erazma a Luthera. Pochopiteľne, z Božieho odpustenia som sa tešil už mnohokrát predtým, lebo ma dostávalo a stále dostáva z mnohých pádov a zlyhaní.

Predpokladám, že Váš otec bol Vaším prvým homiletickým vzorom, kazateľom, ktorý Vás asi najviac v živote ovplyvnil. Boli vo Vašom živote aj viaceré takéto osobnosti, ľudia, ktorých myšlienky či spôsob kázania Vám bol blízky a nejakým spôsobom ovplyvnil Váš duchovný život?

Nuž, ja kážem len keď musím (najčastejšie v USA), lebo nie som kňaz ale biblista a oveľa radšej mám za sebou tabuľu ako oltár. Po otcovi som zdedil najmä nadšenie pre Starú zmluvu a snahu hovoriť o nej užitočne a bez zbytočného páťosu. Okrem otca ma v tomto smere formovali najmä traja vynikajúci profesori: Walter Elwell, Mark Throntveit a Hugh Williamson.

Aká bola cesta Vášho profesného rastu? Mohli by ste nám priblížiť, kde všade ste študovali či pôsobili?

Aj táto moja cesta bola dosť kľukatá. Po elektrotechnickej priemyslovke som študoval kybernetiku na Technickej Univerzite v Košiciach. Potom ma ešte stihla vojenčina v Čechách u letcov (bol som tuším posledný legionár, rok 1991/92). Po vojenčine som dva roky učil, aj sa učil angličtinu na gymnáziu v Tisovci, no asi viac som sa tam so študentami rozprával o Bohu a Biblii, z čoho sa zrodila myšlienka Biblickej školy. Potom som rok na jednej takej škole v Minnesote, USA, aj študoval. Akademicky to bolo dosť biedne, ale mal som to šťastie byť jediným študentom skvelého učiteľa hebrejčiny, čo bolo skvelé. Vrátil som sa domov, stal sa dobrovoľne nezamestnaným, motal sa pár mesiacov po Izraeli a Palestíne ako pútnik (či skôr tulák) a diaľkovo študoval pedagogiku na Žilinskej Univerzite. Po zhruba roku som dostal možnosť študovať Bibliu poriadne – na Wheaton Graduate School, Illinois, USA. Tam sa mi zapáčila aj gréčtina a dokonca aj teológia, no najmä štúdium biblických kníh a textov. Po dvoch rokoch som prišiel späť do Martina a v r. 1998 založil Biblickú školu. V nej som štyri roky učil a budoval jej zázemie. Popritom som sa stihol oženiť, no aj zabudnúť hebrejčinu a gréčtinu, tak som ich išiel oprášiť na Luther Seminary, Minnesota, USA. Tam som k nim pribral latinčinu, aramejčinu, teologickú nemčinu a anglickú kompozíciu, a keby som si k tomu všetkému nepribral aj manželku, určite by som to nezvládol. Tá ma aj povzbudila, aby som sa exegéze Biblie venoval najlepšie, ako sa dá. A tak sme ďalší školský rok boli späť na starom kontinente – ona dokončiť medicínu v Bratislave a ja začať doktorát na Oxforde. Tri a pol roka nádherného štúdia môjho milovaného Izaiáša s najuznávanejším odborníkom na túto knihu na svete! Po úspešnej obhajobe doktorátu mi bolo smutno, že sa vraciam späť do normálneho života. Ten však priniesol aj veľa radosti, najmä narodením nášho syna Martina a dcéry Johanky a učením Starej zmluvy na Biblickej škole v Martine a Žilinskej Univerzite. Navyše som začal pracovať s tímom

popredných slovenských biblistov na komentároch ku knihám Starej zmluvy, a to je krásna práca minimálne na celý život. Teraz sa jej venujem ako vedecko-výskumný pracovník Trnavskej Univerzity, kde som si spravil docentúru. Biblická škola v Martine sa rozrástla o Nadáciu kresťanského vzdelávania a najmä o Evanjelickú spojenú školu na Centrum kresťanského vzdelávania. Na naše pomery je to už kolos, a preto s vynikajúcim tímom zháňame peniaze na jeho rast a čo najefektívnejšie ich míňame v prospech tohto kvalitného kresťanského vzdelávania detí, mládeže a dospelých. Aj potreba tejto činnosti ma zrejme prežije (ibaže by som vyhral jackpot), no obe práce mi naplňajú život zmyslom aj radosťou a pokiaľ bude o moje služby záujem, kľudne oželiem dôchodok 😊

Keby ste sa mali obzrieť späť a pripomenúť si ciele či očakávania, ktoré ste mali pri zakladaní Biblickej školy, ako by ste napĺňanie týchto cieľov zhodnotili? Priniesla Biblická škola to, čo ste od nej očakávali, alebo mohla priniesť aj viac? Ako sa na práci resp. výsledkoch Biblickej školy podpisuje doba a spôsob života moderného človeka? Sám si spomínam na časy, kedy ľudia boli ochotní po sobotách cestovať „do školy“ do Martina. Dnes máme internet, množstvo literatúry a ľudia majú pocit, že netreba nikam ísť, aby sa niečo naučili, aj keď to, samozrejme, nie je celkom pravda. Je to len môj dojem alebo to zažívate aj v Biblickej škole?

Biblická škola od svojho vzniku reagovala na požiadavky doby. Po Nežnej revolúcii bol doslova hlad po štúdiu Biblie a, ako ste správne poznamenali, nebol problém naplniť triedy študentami z celého Slovenska, ktorí chceli lepšie poznať Božie slovo. Doba sa však veľmi rýchlo menila, rástla ponuka (dobrého aj zlého), otvárali sa nové možnosti. Príležitosť učiť náboženstvo aj na štátnych školách nás viedla k vzdelávaniu učiteľov náboženstva a misijnej práce s deťmi a mládežou v spolupráci so Žilinskou Univerzitou. Aj tento „trh“ sa pomerne rýchlo nasýtil a o tento typ štúdia klesol záujem, no popritom sme založili základnú školu, neskôr škôlku a nakoniec aj gymnázium. Ročne pribúdali desiatky študentov, triedy, budovy. Rástli náklady a materiálne požiadavky a aby sme tieto naše „deti“ uživil, materský program (biblické vzdelávanie dospelých) išiel do útlmu a zamerali sme sa primárne na podporu rastu našej Evanjelickej spojenej školy. Verím, že za niekoľko rokov bude tak stáť na svojich nohách, že ja sa pri nej stanem nadbytočný, budem sa môcť znova naplno venovať biblickému vzdelávaniu – tam mi totiž srdce klepe najveselšie. Teraz síce najmä vďaka sociálnym sieťam zažívajú svoj rozkvet povrchnosť a hlúposť, no dúfam, že čoskoro znova príde hlad po normálnom, zdravom učení. Ale aj keby nie; študujem Bibliu, aby som bol pripravený zvestovať slovo „vo vhodný i nevhodný čas“ (2 Tim 4,2) a pritom nie nehodne.

Ako biblista ste viac zameraný na Starú zmluvu. Máte obľúbené miesta, postavy či myšlienkové celky, ku ktorým sa rád vraciate a ktoré Vás stále znova oslovujú?

Mával som obľúbené biblické postavy aj knihy, až kým mi konečne došiel výrok Leonarda Da Vinciho: „Veľká láska sa rodí z poznania osoby alebo veci, ktorú milujeme. Ak ju nepoznáš, nemôžeš ju milovať – iba ak skromne.“ Napríklad, donedávna som ani nevedel, o čom zhruba je kniha Habakuk, no po roku jej štúdia som z nej doslova unesený. Len dúfam, že som to pretavil do komentára k nemu (vyjde tento rok) tak, že tým nadšením nakazím aj jeho čitateľov.

Ste permanentne ponorený do biblických textov a ťažíte z nich. Ako ste spokojný s „biblickým vnorením sa“ dnešných kazateľov do textu? Sme stále dostatočne biblickí? Nestáva sa nám príčasto, že sa z kazateľov stanú glosátori spoločenského diania či len moralisti hovoriaci o tom, čo je správne? Dokážeme vyťažiť z textu maximum?

Vaše otázky naznačujú negatívne odpovede a žiaľ, súhlasím s Vami. No ako syn naozaj kvalitného a poctivého farára a ako brat ďalších takých dvoch, poznám výzvy, obmedzenia a možnosti tejto práce a musím sa našich kazateľov zastať. Krsty, svadby, pohreby... ten je chorý, tamtí sa rozvádzajú, kostol sa nedá vykúriť, na fare padá omietka, návštevnosť bohoslužieb klesá, mládež čumí do mobilov a štát ide znížiť financovanie... Neverím, že vo väčšine farárov kedysi nehorelo srdce pri „biblickom vnorení“ a úprimne túžili „vyťažiť z textu maximum“, no to chce čas a priestor, ktorý popri iných povinnostiach nemajú. Riešenie je jasné a Biblická škola po ňom roky volala aj k nemu aktívne prispievala: postaviť zborovú prácu na zbore spolupracovníkov, nielen na farárovi. Tento koncept, bežný vo vyspelom svete ale pred komunizmom aj u nás, sa zatiaľ nestretol so širším pochopením a podporou nielen u predchádzajúceho vedenia cirkvi, ale aj u nemálo farárov – „sólových hráčov“ a cirkevníkov, ktorým stačí niečo ako základný servis či údržba. Tu by som apeloval predovšetkým na tých farárov, ktorí za základný servis považujú aj poctivý výklad Božieho slova, aby cieľavedome pracovali na tíme spolupracovníkov a ich financovaní. Inak sa totiž skôr či neskôr sami stanú zborovými údržbármi a aj keby postavili desať kostolov a zborových siení, ich zbor duchovne zakrnie. Len dodám, že Biblická škola je pripravená v tomto smere pomôcť.

Máte mnoho skúseností zo zahraničia. Líši sa nejako náš prístup k Biblii od toho vo svete? Sme ako kazatelia viac biblickí než tí vo svete alebo naopak? Či je to rovnaké?

Ako Luteráni sa hrdíme vernosťou Písmu, ale v súčasnosti mi to znie skôr ako nostalgia a zbožné prianie. Už som to naznačil v predchádzajúcej odpovedi: sme menej biblickí. Nie že by sme boli viac liberálni, ale že v porovnaní s kresťanským svetom menej študujeme Bibliu. Nie sme menej duchovní či menej veriaci, ale keďže zbory väčšinou fungujú ako „one man show“ (viď predchádzajú odpoveď), na poriadne štúdium Biblie nezostáva čas a priestor. Pre tých, ktorých sa táto moja odpoveď dotkne, ešte podotýkam, že vernosť Písmu nie je to isté, ako vernosť vlastnému výkladu Písma („kto čítaš, rozumej!“).

Poslednou otázkou v rozhovoroch spravidla býva ponuka pre hosta povedať kazateľskej verejnosti niečo, čo má náš hosť na srdci. Vy sa kazateľom prihovárate často na kázňových prípravkách ako prednášateľ, takže možnosť niečo im povedať máte pravidelne. Predsa však sa spýtam: máte na srdci niečo, čo by ste kazateľom ECAV rád povedali možno teraz nie ako učiteľ/ prednášateľ ale ako poslucháč?

Milí kazatelia ECAV, iste súhlasíte, že Božie slovo v Biblii má veľkú moc. Preto vás chcem za všetkých poslucháčov povzbudiť a poprosiť, aby ste ho vykladali a kázali verne, a tak nechali toto slovo „spasiť naše duše“ (Jak 1,21). Veľmi dobre viem, že to chce kopec štúdia a modlitieb, ale určite to stojí za námahu. Mocou tohto slova sa totiž budeme stávať „jeho činiteľmi a nielen poslucháčmi,“ a budeme „błogosławieni w swoim konaniu,“ (Jak 1,22.25), čiže šťastní z robenia toho, čo kázate.

Brat Hroboň, srdečne Vám ďakujem za rozhovor a prajem Vám, aby Vám Pán Boh dával dlhé roky zdravia a síl k tomu, aby ste nielen múdrosť, ale aj duchovné nadšenie a svedectvo Vašej viery mohli odovzdávať tým, ktorí ich budú vďačne prijímať na svoje vlastné obohatenie, a tiež nám, kňazom, ktorí ich vďačne prijímame aj na obohatenie poslucháčov našich kázní. K tomu nech Vám Pán dáva požehnanie do práce, rodiny i osobného života.

Pripravil Štefan Kiss